Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 214. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 30-го ВЕРЕСНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, SEPTEMBER 30, 1977 No. 214. VOL. LXXXIV.

БАГАТОКУЛЬТУРНІСТЬ І СЕПАРАТИЗМ В КАНАДІ БУЛИ ТЕМОЮ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Едмонтон, Канада (КІУС). — В днях 9-11 вересня ц.р. відбулася тут в Альбертському Університеті конференція п.з. „Українські канадці, багатокультурність та сепаратизм — оцінка". Конференцію організував Канадський Інститут Українських Студій. У ній взяли участь міністер культурного розвитку з уряду Парті Кебеква, колишній комісар федерального уряду, та відомі українсько-канадські вчені.

Директор Канадського Інституту Українських Студій, д-р Манолій Лупул відкрив конференцію вечором, в п'ятницю 9 вересня, намічуючи завдання й цілі конференції. Він зазначив, що „Інститут постачає тільки форум для дискусії; він сам не є ніяким оракулом. Хоч дискутована тема має глибокий політичний підтекст, то тим самим Інститут не стає політичним; це лиш доказує, що Інститут може мати відношення до злободенних проблем."

Першу доповідь виголосив Каміль Лоран, міністер культурного розвитку провінції Квебеку; її вислухало приблизно 250 осіб. У цій доповіді промовець з'ясував прагнення Парті Кебеква за самовизначення французів у Квебеку. Федеральну програму двомовности він назвав невдалою. Д-рові Лоранові ставили питання м. і. проф. Володимир Тарнопольський (Озгуд Гол, Йоркський Університет) та проф. Богдан Боцюрків (Відділ політичних наук, Карлтонський Університет). У дальших питаннях приявних помічалася турбота над станом етнокультурних груп у Квебеку.

Наради в суботу, 10 вересня, почалися рефератами професорів Івана Мигула (Відділ історичних наук, Бішопський Університет) та Романа Сербина (Відділ історичних наук, Квебекський Університет у Монтреалі). Оба доповідали на тему: „Сеператизм та етнічні групи в Квебеку". Вони критикували відсутність ясної політики супроти неанглокельтських меншин у Квебеку та з'ясували своєрідне та нещасливе положення цих груп.

В суботу по полудні Роман Петришин, дослідник Канадського Інституту Українських Студій, відчитав статтю п. з. „Українські канадці у перехідному періоді". Він порівняв суспільну структуру і шляхи рухомости українців з іншими етнічними групами у Канаді і доказав, що українці, як і французи, дальше є частиною т. зв. доземої мо-

(Закінчення на ст. 4-ій)

Округи УНС Рочестер і Боффало змагаються за нові організаційні успіхи

Рочестер, Н. Й. (с.г.) — В суботу, 24-го вересня ц. р. не зважаючи на зливний дощ, який навістив усі стейти східного побережжя Америки, понад 25 представників з десяти Відділів Рочестерської Союзової громади прибули на організаційні наради, які відбулися тут в залі Українського Американського Клюбу, а відтак в неділю, 25-го вересня, відбулися подібні наради представників дев'яти Відділів Округи Боффало в Українському Народному Домі.

Збори в Рочестері відкрив і ними проводив голова Василь Гузар, а обов'язки секретаря сповняв Володимир Гавриляк. Після короткого привіту присутніх союзовців, між ними головного організатора Степана Гавриша, голова Округи подав порядок нарад, запросив до президіяльного стола заслуженого піонера союзової праці Константина Шевчука, поінформував про працю заслуженого піонепрацю Округи, а відтак запросив до слова головного організатора.

Степан Гавриш в першу чергу звернув увагу на передконвенційну організаційну кампанію, інформуючи присутніх, що в цьому році вже придбано понад 2,300 членів, забезпечених на 6,000,000 долярів. Дальше він заторкнув усі ділянки праці УНСоюзу, інформуючи, що майно УНС вже досягає сорок одного з половиною мільйона. Згадав про Українську Будівлю, Боргові Зобов'язання, видавництво „Свободу" та оселю Союзівка. Він також, на бажання присутніх, ін-

(Закінчення на ст. 4-ій)

Чотири Округи УНС матимуть з кінцем цього тижня організаційні наради

Джерзі Сити. — З Організаційного Відділу УНС інформують, що в рямках теперішньої передконвенційної членської кампанії з кінцем цього тижня чотири Округи УНС в ЗСА і Канаді матимуть свої організаційні наради з участю головних урядовців. Метою цієї кампанії, яка триватиме до кінця року, є придбати до УНС 5,000 нових членів, забезпечених на загальну суму 10 мільйонів долярів. Перебіг та вислід цієї передконвенційної кампанії — як це завжди було в подібних кампаніях в минулому — матиме поважний вплив на вибір делеґатів Відділів УНС на найближчу, вже 29-ту з черги Конвенцію УНС, що має відбутися в Піттсбурґу в травні наступного 1978-го року, отже за неповних уже вісім місяців. Завжди бо так було, що Відділи УНС вибирають на своїх конвенційних делеґатів тих, що можуть виказатися відповідними організаційними успіхами.

З кінцем цього тижня окружні організаційні наради відбудуться:

В МОНТРЕАЛІ в Канаді в п'ятницю, 30-го вересня, в Пластовій Домівці при 3335 Дандуранд евеню в год. 7-ій вечора та з участю головного директора УНС на Канаду сенатора Павла Юзика і головної радної пані Теклі Мороз.

В ДЕТРОЙТІ наради відбудуться в суботу, 1-го жовтня, також в год. 7-ій вечора в Українському Народному Домі при 4655 Мартин вулиці та з участю головного касира пані Уляни Дячук, головного радного Євгена Репети і обласного організатора Богдана Дейчаківського.

В БОСТОНІ організаційні наради УНС відбудуть також в суботу, 1-го жовтня, в залі УКЦеркви при 146 Форест Гілл вулиці в Джамейка Плейнс з участю головного організатора Степана Гавриша і головної радної д-р Анни Чопик. Початок нарад — год. 6-та вечора.

В ЧІКАҐО організаційні наради УНС відбудуться в неділю, 2-го жовтня, в залі Союзового Дому при Н. Вестерн евеню в год. 2:30 по полудні. В нарадах візьмуть участь заступник головного предсідника д-р Іван Флис, головні радні д-р Мирон Куропась й інж. Анатолій Дорошенко та обласний організатор Богдан Дейчаківський.

Р. Бейтман республіканський кандидат на губернатора Ню Джерзі, відвідав УНС, „Свободу"

Під час відвідин в Головній Канцелярії УНСоюзу. Стоять (справа): головний секретар УНС Володимир Сохан ініціятор цієї зустрічі, республіканський кандидат на губернатора Ню Джерзі Реймонд Бейтман, головний касир мгр Уляна Дячук, кандидат на стейтового асемблімена Олег Миськів, посадник Ірвінгтону Роберт Міллер і головний організатор Степан Гавриш

Джерзі Сити (В. Т-ець). — Відвідуючи Головну Канцелярію УНСоюзу та редакцію „Свободи" в середу, 28-го вересня, Реймонд Бейтман, республіканський кандидат на губернатора Ню Джерзі, під час зустрічі з усіма працівниками Головної Канцелярії та Видавництва і з представниками української громади Джерзі Сити, а відтак під час спеціяльної пресової конференції заявив, що включить свій голос в оборону людських прав в Україні та сприятиме збереженню і відновленню етнічних дільниць в містах Ню Джерзі.

Стейтовий сенатор Бейтман прибув до Української Будівлі на запрошення головного секретаря УНСоюзу Володимира Сохана. Супроводили його посадник Ірвінгтону Роберт Міллер та українець Олег Миськів, республіканський кандидат на стейтового асемблімена з 28-ої виборчої округи.

Головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір привітав 49-літнього сенатора Бейтмана та представив його зібраним у великій залі працівникам Головної Канцелярії та Видавництва. Р. Бейтман у своєму слові підкреслив, що під час своєї виборчої кампанії старається нав'язати контакти і познайомлення з усіми етнічними групами стейту, бо вважає, що контакти між губернатором і тими „важливими групами" вийдуть на користь цілому стейтові і поодиноким громадам. Підкреслюючи, що в місцевості Френклин, біля Ню Бpансвику, тобто в окрузі,

(Закінчення на стор. 4-ій)

Федеральний уряд призначив три мільйони долярів на розбудову стейтового Парку Свободи в Джерзі Сити

В стейтовому Парку Свободи в Джерзі Сиrі: (зліва), конгресмен Джеймс Фльоріо, Йосип Лисогір, секретар внутрішніх справ ЗСА Сесіл Андрус, губернатор Брендан Бирн, конгресмен Джозеф ЛеФанте і посадник Джерзі Сити Том Смит.

Джерзі Сити. — Державний секретар внутрішніх справ Сесіл Андрус, який прибув сюди з Вашінгтону в середу, 28-го вересня, подав до відома, що федеральний уряд ЗСА асиґнував 3 мільйони долярів на розбудову стейтового Парку Свободи в сусідстві статуї Свободи - „одної з найцінніших історичних пам'яток нашої країни". Секретар Андрус в дальшому подав до відома, що стейт Ню Джерзі одержить 9.1 мільйона долярів із загальної суми 360 мільйонів долярів, що їх федеральний уряд призначив на розбудову парків і відпочинково-розвагових улаштувань в цілій країні.

Секретаря Андруса, який прилетів гелікоптером на вже частинно розбудований парк, зустрів губернатор Ню Джерзі Брендан Бирн, конґресмени цього стейту та представники різних організацій, включно з етнічними групами. Українську громаду репрезентував головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, який рівнож займає чільні пости в комерційній палаті Джерзі Сити і в установі відновлення міста. До речі Українська Будівля УНСоюзу міститься в частині міста, яку охоплює новий плян перебудови і відновлення.

Під час короткої церемонії проголошення федеральних фондів для Джерзі Сити, посадник цього міста Том Смит вручив секретареві Андрусові символічний ключ міста, відмічуючи, що він повинен бути рівнож „ключем до федеральної скарбниці", з якої уділюється фонди на поліпшення природного оточення країни.

Крім губернатора Бирна і посадника Смита, короткі промови виголосили конґресмени Джозеф Ле Фанте, Роберт Роу і Джеймс Фльоріо. Присутні були рівнож посадники довколишніх міст та представники повітових урядів.

Садат погрожує Москві здержанням сплати боргів

Каїро, Єгипет. — Асосіейтед Пресс інформує, що єгипетський президент Анвар ель Садат обвинувачує Совєтський Союз в намаганні розпалити в Єгипті релігійну війну між мусулманами і християнами та що його уряд буде змушений здержати сплату боргів для Москви на 10 років у висоті майже 4 більйонів долярів, якщо Кремль не перестане вмішуватись у внутрішні справи Єгипту. У двогодинній промові, яку Садат виголосив в парляменті, він відмітив, що напруження між Совєтським Союзом і Єгиптом розпочалось фактично відтоді, як в 1972 році з Єгипту викинено майже усіх совєтських „дорадників" і військових спеціялістів. Москва, образившись на Садата, розпочала підривні акції, користуючись послугами прихильно наставлених до СССР членів місцевої Комуністичної партії. „Ми маємо докази, — заявив президент Садат, — що вони плянували підкладення бомб під будистські мечеті і християнські церкви з метою ропалити релігійну війну в Єгипті, яка могла б перекинутись також на інші арабські країни". Злагіднюючи опісля свої слова, Садат признався, що Єгипет переходить тепер економічну кризу, пов'язану з амбітним проєктом на Суезькому каналі, і Совєтський Союз повинен бути вирозумілий та почекати з довгами.

Якщо цього не станеться, єгипетський уряд все одно буде змушений здержати сплату цих боргів на принайменше 10 років.

ЗСА далі продаватимуть пшеницю для СССР

Вашінгтон. — Департамент торгівлі інформує, що помимо добрих жнив в СССР і рекордового світового збору (400 мільйонів тонн), З'єднані Стейти Америки й далі продаватимуть пшеницю для Совєтського Союзу, згідно з американсько-совєтською торговельною умовою з 1975 р., яка передбачає щорічну доставу американського зерна до СССР у висоті 7-8 мільйонів тонн. Останньо зовнішньо-торговельні совєтські установи вже закупили в ЗСА 751.000 тонн пшениці і 950.000 тонн кукурудзи. Дальші закупи мають слідувати в жовтні і листопаді, але, як і в минулих роках, совєти торгуються ще за перевіз зерна. Крім того Америка експортуватиме пшеницю до багатьох інших „соціялістичних" країн Східньої Европи, як також до Китайської Народної Республіки і країн Азії.

Урожай пшениці у ЗСА перевищив минулорічний збір і тому департамент торгівлі зацікавлений у більшому продажу зернової продукції. Китай збільшив закупи пшениці з 3,5 до 9,5 мільйонів тонн. Це збільшення спеціялісти пояснюють власним неурожаєм і посухами, які панували в багатьох провінціях Китаю.

Кремль відкинув прохання про регабілітацію Бухаріна, сталінізм продовжується

Москва. — Дейвід К. Шіплер, московський кореспондент газети „Ню Йорк Таймс", інформує, що кремлівські верховоди, формально ЦК КПСС, відкинули старання кількох осіб, переважно членів родини, які, зібравши численні документи, просили Компартію регабілітувати Ніколая І. Бухаріна, активного большевицького революціонера, який був викинений з Політбюра в 1929 році за ніби то опозицію до політики Сталіна, а 1938 р. був розстріляний НКВД. Згідно з інформаціями тих осіб, які близько живуть з родиною Бухаріна, партійні чинники повідомили родину в Москві, що Бухарін все ще уважається винним за приписувані йому злочини. Ствердження партійних чинників про вину Бухаріна продісталось останньо також до ЗСА. „Рішення Компартії у справі Бухаріна, — пише Шіплер, — віддзеркалює обмеження форми десталінізації в Совєтському Союзі, започаткованої Нікітою Хрущовим в 1956-му році". Процес десталінізації, твердить автор статті, фактично ніколи не був видвигнений на повну ширину, а в останньому часі навіть Сталіна відбронзовують, вказуючи на його заслуги для батьківщини і його сильне провідництво. Регабілітація Бухаріна, який був сильним опонентом до тактики Сталіна, могла б бути прийнята совєтськими громадянами, як новий засуд сталінської ери і як вказівка, що теперішні верховоди міняють тактику. Це підтверджувало б також тези Бухаріна з 20-их років, які все ще є актуальними в Совєтському Союзі сьогодні. Одним словом регабілітація Бухаріна означала б відхід від сьогоднішньої практики, а цього собі не бажають сьогоднішні партійні керівники на чолі з Леонідом Брежнєвим.

Пентаґон підтримує новий договір щодо Панамського каналу

Вашінґтон. — Секретар оборони Гарольд Бровн та три чільні провідники американських збройних сил у вівторок, 27-го вересня, свідчили перед Сенатською комісією для закордонних справ щодо нових домовлень відносно Панамського каналу, заявляючи, що ці домовлення, підписані недавно президентом Джіммі Картером і панамським президентом Омаром Торріхосом Геррерою, запевняють, що канал таки буде „невтральним", що навіть після перебрання контролі над каналом Панамою в 2000-му році ЗСА матимуть право обороняти його невтральність всіми можливими способами та що американські кораблі матимуть запевнення права свобідного перепливу через канал.

Крім секретаря Г. Бровна, свідчили теж ген. Джордж С. Бровн, голова Об'єднаних Шефів Штабу, ген. Д. П. МекОліфф, який тепер відповідає за оборону Панамського каналу, та адмірал Роберт Лонг, заступник Шефа морських операцій. Військовики підкреслювали, що стратегічні та економічні інтереси ЗСА цілком не потерплять, якщо нові домовлення будуть схвалені Сенатом, а навпаки, скріпляться добросусідські зв'язки ЗСА з державами Південної Америки.

Однак, день пізніше, в середу, 28-го вересня, адмірал Томас Мурер, колишній голова Об'єднаних Шефів Штабу, заявив перед Комісією Палати Репрезентантів для закордонних справ, що Совєтський Союз таки може здобути поважні впливи над Панамським каналом, якщо Сенат ратифікує нові домовлення. Мурер закликав законодавців не допустити до збільшення впливів комуністичного бльоку в Західній Півкулі.

„ХОЛОДОМ, ГОЛОДОМ, ВІДМОВОЮ ЛІКУВАТИ, СВІДОМО ДОВОДЯТЬ ДО СМЕРТИ ХВОРУ ЛЮДИНУ" — ПИШЕ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТВ'ЯЗЕНЬ

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — У самвидаві в Україні поширюються два листи українського політв'язня Богдана Чуйки, який тепер знаходиться на засланні у Томській області, після 15-річного ув'язнення. Листи адресовані до одного з членів Української Гельсінкської групи і вони знову підтверджують факт, що заслання, на які засуджені всі українські політичні в'язні, що скінчили свої строки у в'язницях чи концтаборах, не приносять засланим ніяких полегш, про що дбають органи КҐБ та інші бюрократи СССР.

Передаємо винятки одного з них.

„Добрий день, Вельмишановні!

Як Вам відомо 3. 12. 1976 року я закінчив 15-річне основне покарання. Перед тим 15. 11. передав цензорові всі матеріяли своєї справи на перевірку: скарги, відповіді, витяги, і вироки та ухвали, але їх мені не повернули, чим позбавили мене законного права після відбутого покарання оскаржити неправосудні вироки і домагатися перегляду моїх справ.

5. 12. 1976 року мене відправили у заслання, не дивлячись на те, що за висновком ВТИХ з 12. 8. 1976 року, я непрацездатний інвалід другої групи і тому, що радянські закони не допускають застосування заслання щодо інвалідів такої категорії, які неспроможні своєю власною працею забезпечити собі існування. За завданням адміністрації табору Чусовський суд звільнив таких хворих як я від заслання, а мене спрямували.

Багато клопотань моїх рідних, дружини, адвоката до високих інстанцій про помилування і звільнення мене від відбуття заслання через мою інвалідність і непрацездатність, не розглядалися, а пересилалися в Міністерство Внутрішніх Справ і залишилися незадоволеними. Не задовольнили і таких клопотань, у яких просили передати мене на утримання за місцем проживання сім'ї для відбуття там заслання...

Вночі 29. 12 проти 30. 12 мене привезли на місце призначеного заслання в Бачкарський район, Томської области. Тяжка дорога, пересадки, транспортування автомашиною в 50-градусний мороз зробили свою справу: крім офіційних діягнозів гіпертонічної хвороби другого ступеня (АТ 180/75 ртутного стовпчика), церебро- кардіональна форма, загальний атеросклероз, атеросклеротичний кардіосклероз другого ступеня, серцева недостатність другого ступеня, відсутність пальців обох ступнів, наслідки розладу мозкового кровообігу,... (нечітко) та інших хвороб, наприклад, деформація пальців правої руки,... (нечітко), добавилося харкання кров'ю з двохсторонньою пневмонією.

30. 12 вийшов на білий світ і, кажуть, голий до нитки, без копійки на паляницю хліба. Прохарчувався хлібом і водою між людьми, що їх садовлять на 15 діб за дрібне хуліганство, а переночував в червоному кутку на кріслах під знімками видатних людей.

31 грудня — висока температура і мене поклали в Бачкарську лікарню на лікування, пневмонію вилікували (137 застриків), а всі намагання щоб зменшити мої страждання від хронічних хворіб та сердечних приступів, залишились марними.

15 лютого 1977 року з лікарні виписали і тепер щоденно шкандибаю на

(Закінчення на ст. 4-ій)

Українки продовжують голодівку біля ОН, боронились проти напасника, інформують дипломатів

Ню Йорк, Н. Й. (ід). — В середу, 28-го вересня, в третій день дев'ятиденної голодівки українських жінок в обороні людських і національних прав в Україні, якийсь незнаний чоловік усно зневажив і фізично потурбував голодуючих жінок.

Степанія Степаняк, речник голодуючих жінок, сказала, що цей чоловік, який володів багатьма мовами Східньої Европи і держав в руках декілька прапорів республік Совєтського Союзу, підійшов до групи і спершу почав вульґарно їх лаяти. Коли одна із демонстраток старалася його сфотографувати, — каже пні Степаняк, — цей чоловік вдарив її, та потрутив на хідник. Інші жінки підійшли на допомогу подрузі, а деякі з них старалися порвати совєтський прапор. Покликана поліція привернула порядок, але нікого не заарештувала.

Около 20 українських жінок були присутні і голодували того дня.

Стефанія Букшована, також речник групи, поінформувала, що представник бюра д-ра Курта Вальдгайма, генерального секретаря ОН, вийшов поговорити з демонстрантками, щоб зреферувати справу д-рові Вальдгаймові. П-і Букшована додала, що також були кореспонденти з уруґвайських, індійських і арабських газет.

З моральною підримкою жінкам-демонстранткам прийшов на третій день голодівки о. д-р Юрій Шумовський, парох української православної церкви св. Трійці в Нюарку.

Пані Степаняк додала, що багато дипломатів також цікавилися голодівкою та просили інформацій про репресії на Україні.

Д-р М. Штерн з кінцем цього тижня матиме зустріч з українцями в Чікаґо

Ню Йорк, Н.Й. (УККА). — На запрошення Централі Українського Лікарського Товариства Північної Америки і Відділу УККА в Чікаґо, д-р Михайло Штерн з дружиною Ідою відвідають з кінцем цього тижня 1 і 2-го жовтня ц.р., Чікаґо та матимуть спільну зустріч з членами Лікарського Товариства і представниками інших організацій, яка відбудеться в часі бенкету в „Ілліной Атлетік Клаб" при Мічіґен евеню в суботу в 7-ій годині вечером. Цього дня передбачена також пресова конференція, а в зустрічі візьмуть участь також жидівські лікарі, колеґи українських лікарів, з родинами.

Як відомо, д-р М. Штерн виступав на велелюдній Маніфестації в обороні прав України в Ню Йорку, 18-го вересня ц.р., та мав дві зустрічі з українцями в Ню Йорку. Його виступ в Чікаґо є першим поза метрополітальним Ню Йорком.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Два погляди

Виступи президента Джіммі Картера з критикою порушення прав людини поодинокими державами світу, а в першу чергу Совєтським Союзом та іншими комуністичними країнами Східньої Европи, викликали в найбільш опортуністичних кругах Заходу, зокрема в Німецькій Федеративній Республіці, майже переполох, пов'язаний, очевидно, зі страхом втрати тих ,,привілеїв'', які вона ніби то здобула від політики детанту. Не зважаючи на те, що виступи Картера навіть не можна назвати критикою, а радше тільки ствердженням фактів порушення Гельсінкської угоди комуністичними державами, вони все таки викликали гостру критику теперішнього канцлера Західньої Німеччини Гельмута Шмідта, який ще далі уважає, що угоду, досягнуту на нараді Европейської Конференції для справ безпеки і співпраці, слід розглядати як великий прогрес, порівняльно з тим становищем, яке існувало в Европі протягом останніх тридцятьох років. І якщо практичне виконання цих угод, — на думку канцлера Шмідта, — не є ще зовсім ідеальне, все таки не можна закривати очей на ті позитивні зрушення, які наступили в Европі після Конференції 35-ох держав в Гельсінках, головно в справі розвитку економічної співпраці та вирішення ряду інших проблем.

Дещо іншу думку на ці справи має шеф Гельмута Шмідта, голова Соціял-Демократичної партії Західньої Німеччини і голова Соціялістичного Інтернаціоналу, Віллі Брандт. У декількох своїх виступах, а зокрема у виступі на конференції соціялістичних партій в Амстердамі, Брандт, якого в Европі зараховують до т. зв. реалістичних політиків, вважає, що хоча не слід песимістично оцінювати шансів політики детанту, треба все таки рахуватися з тим, що й далі виникатимуть трудні ситуації у міжнародних відносинах, а зокрема між країнами Сходу і Заходу, які доведеться ліквідувати при допомозі безпосередніх переговорів між країнами. Брандт вказує рівночасно на велике значення політики оборони прав людини у всіх країнах світу, яке цілком не суперечить принципам політики відпруження і співпраці між країнами з різним політичним устроєм і тому не може перешкоджати її практичному здійсненню.

Немає сумніву, що становище европейських опортуністів викликане страхом перед евентуальною совєтською агресією на країни західньої Европи, бо під їхніми порогами стоять озброєнні до зубів совєтські панцерні дивізії і дивізії держав-сателітів. В такій ситуації вони, виходило б, волі́ють не розважати, чи совєтські погрози є тільки шантажем, чи становлять дійсну загрозу для їхніх країн. Аргументи, що якраз поступки в сторону комуно-московських імперіялістів становлять справжню загрозу для Европи, їх не переконують. Не переконує їх і та обставина, що поступки можуть означати також ліквідацію опозиції в самому Совєтському Союзі, бо дозволяють на посилення терору супроти борців за національну і людську свободу.

Тому треба тільки вітати ті здорові голоси европейських політиків, які розуміють вагу розпочатої президентом Картером акції оборони прав людини, та вказують на заперечування тих прав в СССР і його сателітах, які, хоч і підписали Гельсінкську угоду, безупину її порушують. Такі голоси також переконують, що З'єднані Стейти Америки не стоятимуть осамітненими на Конференції в Београді та що піднесене Картером гасло оборони людських прав знайде піддержку багатьох народів, які розуміють значення свободи і нею дорожать.

Енерґетична проблема

Протягом останніх кількох днів сенатські комісії відкинули, або змінили так багато пропозицій президента Джіммі Картера щодо розв'язки енерґетичної проблеми, що речники Білого Дому твердять, що якщо б цілий Сенат схвалив ті зміни, то Президент не впізнав би, що це саме він на весні цього року представив Конгресові цю енерґетичну програму.

Самозрозуміло, що законодавці мають не тільки право, але й обов'язок відкидати чи змінювати пропозиції Білого Дому, якщо вважають що їхні рішення вийдуть на користь країни та більшости населення. Проте, існує можливість, що теперішній Сенат схвалить деякі зміни, що будуть корисні тільки фірмам, які виробляють пальні продукти.

З уваги на те, президент Картер минулого понеділка цілком оправдано публічно закликав Сенат ,,діяти з відповідальністю'' відносно енерґетичної проблеми і не піддаватися впливам ,,груп спеціяльного зацікавлення''. Він мав на увазі старання консервативних сенаторів обох партій цілком знести урядову контролю над цінами природного газу, що спричинило б значні видатки для пересічних громадян ЗСА, зокрема, тих, які огрівають свої доми газом. Спеціяльно потерпіло б населення стейтів Північного-Сходу та Середнього-Заходу, де минулої зими існували поважні недостачі того роду пального і ціни вже і так є вищі ніж в інших частинах Америки. На багато справедливішу виглядає пропозиція Білого Дому, що її вже раніше схвалила Палата Репрезентантів, та яка пропонує затримати урядову контролю над цінами газу, але дозволити на помірковані підвишки. В такий спосіб домовласники не були б обтяжені високими додатковими видатками, а продуценти природного газу мали б заохоту збільшити продукцію того роду пального, що з часом фактично довело б до зниження цін, бо, як відомо, чим більші запаси даного продукту, тим нижчі ціни. Натомість, якщо Сенат цілком знесе урядову контролю, то пересічний домовласник платитиме додаткових 150 долярів річно за газ, і ті підвишки в цінах можуть в додатку спричинитися до нової загальної інфляції, подібної до тієї, яка охоплювала Америку кілька років тому.

Сенат повинен схвалити такий законопроєкт щодо розв'язки енерґетичної проблеми, який виходив би на користь більшости населення ЗСА, а не малої горстки людей, власників фірм природного газу. Сенат повинен взяти приклад з Палати Репрезентантів, яка не піддалася впливам ,,груп спеціяльних інтересів'', а брала під увагу добро цілої країни.

Софія Наумович

,,СССР ВАЛИТЬСЯ''

(1)

,,Лє Крапуйо'' — правий, проте пов'язаний з московським НТС, французький журнал, присвячує своє 43-тє число Совєтському Союзові під гаслом, на портреті Леніна: ,,Щось валиться в СССР''. У ньому багато статтей, як напр.: ,,Ці, хто кажуть ,,нєт'' Кремлеві'', з ілюстраціями ,,гулагу'' і ,,психушки'': ,,Маніфестація татар'' з вінками і квітами, ,,Летючка НТС'', яку начебто розкидають в СССР, ,,Ген. Григоренко'', ,,Шеф КҐБ Андропов'', ,,Літак Міґ 25'', яким утік Беленко, й врешті ,,Пожар у готелі ,,Росія''. Наступна стаття: ,,Борці за волю'' містить короткі життєписи та присуди декількох дисидентів, а між ними й наших Мороза та Плюща, з яких тільки В. Мороза названо ,,одним із великих постатей українського резистансу'', а Плюща закамуфльовано як ,,математика і фізика'' без національности. Стаття ,,Залізна заслона стала ситом'' зі знімками з совєтського концтабору біля Риги, які недавно показувала французька телевізія, розказує як продістаються вістки і самвидавні матеріяли на Захід, м. ін. теж завдяки таємним і пересувним підпільним радіостанціям. Далі йде інтерв'ю ,,Лє Крапуйо'' з кількома москалями п. н. ,,Буденні сцени'' про підсовєтське щоденне життя. Тут знімки довгих ,,очередєй'', московської ,,тьохніки'' зі світлиною будинку з бальконами на сліпій стіні, без дверей, чи вікон, щоб тільки ,,виконати плян'', жінок при важких роботах, та ,,Фурцевої, яка мусіла заплатити за свою ,,дачу'', ,,Брежнєва-кльовна'', совєтські вантажні авта з дерев'яними колесами, бо ,,пневматичних забракло'', і врешті декілька анекдот, які ми давно читали в українській пресі. Статті про релігію, жидів, та вельми важлива: ,,Хто після Брежнєва?'' з відповіддю на ілюстрації совєтських танків на фоні кремлівської церкви з підписом: ,,...Котре з двох облич СССР переможе?'' — закінчують це цікаве число, з якого відмітимо деякі вістки, що ними НТС послуговується перед Заходом, але які відносяться до України й українців:

,,Останнє повстання перед смертю Сталіна було 6 березня 1953, зорганізоване українськими націоналістами у Караганді''. У Воркуті...,,в'язні зразу зрозуміли глибокий сенс робітничого повстання в Берліні, зокрема ж українці й литовці, покарані за націоналізм''. ,,Коли...14 студентів зі східнього Берліну з'явилися, після повстання, у Воркуті...їх зразу всі розпитували: ,,Чому ви повстали?'' — ,,Вимагаємо вільних виборів, звільнення в'язнів, зниження норми і коштів прожитку, знесення народної поліції''. — ,,Та це ж те саме, чого й ми хочемо — відповіли давніші запроторенці — ми тільки додали б незалежність для різних націй у СССР!''

Коли після повстання у Воркуті ген. КҐБ Дерев'янко закликав, щоб в'язні здалися, ,,Повстанці відповіли йому українськими проклонами та патріотичним славнем з берегів Дніпра'' (так москалі замасковують український національний славень! — С. Н.).ю ,,Подібно вибухло голодове повстання у Новочеркаську'' (столиця Донських козаків — С. Н.) у червні 1962 р.''

У листопаді 1956 р. вибухло робітниче повстання у фабриці ім. Кагановича у Москві: ,,Це було дуже дивно, а ще дивніше, що після 48 годин повністю виконано домагання робітників''. Після мадярського повстання того ж року, студенти ,,перервали лекцію марксизму-ленінізму'' проф. Сіроєчковича, щоб виявити його доктринальні недоречності... Професор промимрив у відповідь щось про брехню, фашистських агентів і т. п. Його висвистали''.

,,Тамір-Тав'' — це промисловий центр на китайському кордоні. Туди висилають молодь, щоб заселювала азійські ,,цілини''...Безнадійне життя, віддаль від рідних примусили 50 із них вийти на запорошені вулиці Тамір-Тав 3 жовтня 1959, пограбувати крамниці й забарикадуватися...Вислані Хрущовом два батальйони війська кинули рушниці й приєдналися до збунтованих.

Червоний прапор подерли, Ленінові портрети знищили...Щойно, коли 5-го заповіли в радіо, що умови покращають, — припинилася боротьба''.

,,Проте, робітничі протести продовжуються: страйк будівельників у Москві 1960 р., в Одесі 1961 р., спротив 100 тисяч робітників у Харкові 1967 р. і т. д.''

,,Відтоді совєтська держава загрожена на всіх фронтах до основ, аж до ,,єдности'' скованої русифікаційними указами, аж до армії. В Україні, в балтицьких країнах, у мусулманських республіках центральної Азії, на Кавказі, на далекій Півночі й Далекому Сході — не-москалі підносять голову на прикінці 60-их рр. Виникають забурення, кружляють летючки, відживають національні мови, знову з'являється своєрідний патріотизм. Головні театри цих націоналістичних суперечок відбуваються у трьох приєднаних республіках: Балтики, України й Кавказу...''

(Продовження буде)

Іван Овечко

ҐРАГАМ І ВУРМБРАНД — ХТО КРАЩИЙ?

Питання, поставлене в заголовку, — майже абсурдне, як абсурдно питати: хто кращий — батько чи мати? або що краще — яблуко чи груша? І все ж таке питання ми ставимо собі часто, читаючи інформації про діяльність цих двох найвизначніших християнських проповідників в Америці. І не без підстав ставимо, бо праця обох їх серед мас народу дуже на часі, але способи їх ,,ходження в народ'' досить відмінні.

Євангелист Біллі Ґрагам народився в Америці і ніяких утисків особисто не переживав. Пастор Ричард Вурмбранд протягом кільканадцяти років поневірявся в комуністичній неволі, тортурований у тюрмах. Обом їм ні в якому разі не можна закинути незнання християнського вчення, навпаки: вони гідно несуть слово Боже в народ, ба навіть у народи всього світу. Ґрагамові виступи відвідують по кілька сот тисяч людей за одним разом у багатьох країнах світу, а Вурмбрандова місійна діяльність відбувається в 48 країнах усіх континентів.

Ґрагам дуже добрий промовець, він дуже добре навчає людей жити по-божому і його проповіді настільки ,,дипломатичні'', що він уміло обходить мовчанкою неволю в комуністичних країнах, базуючи свої виступи виключно на слові Божому. І хоч вдумливому слухачеві Ґрагамових проповідей не трудно дійти до висновку, що під тоталітарними режимами нема людських вольностей, він, про те говорячи, не ставить крапок над ,,і'' і може бути запрошеним навіть на виступи в країнах під комуністичним режимом. Не тільки запрошеним віруючими, але й допущеним у ту країну безбожним режимом.

Вурмбранд, натомість, у своїх виступах живим і писаним словом нічого мовчанкою не обходить, виразно ставлячи крапки над усіма ,,і''. Він не тільки висловлює свої жалі з приводу знущання й переслідування, а й розкриває всі акти тієї нелюдяности під комуністичними режимами. Його організація так і називається: ,,Ісус — в комуністичний світ'', а місячна публікація: ,,Голос мучеників'' з ілюстрацією хреста проти серпа і молота.

Хто ж із них кращий?

Це настирливе питання (хоч яке воно, може, абсурдне!) приходить мені в голову після прочитання статті одного з наших відомих письменників і літературознавців на чужині та мого особистого приятеля, де він дивується, що в наших церквах з амвону в проповідях і досі є ,,заклики поборювати ,,безбожних большевиків'', з трафаретними жалями та вболіваннями. І далі: ,,...ці ,, причитання та заклинання'' на адресу ,,безбожних лютих ворогів'' звучать у церкві більш ніж недоречно. Будити в серцях любов до людини і людства — таке завдання Богослужби і проповідей у церкві''. (Це останнє речення в автора підкреслене). ,,А грати на найнижчих людських інстинктах гніву й ненависти — залишімо як ,,заслужений привілей'' майстрам комуністичної релігії'', — каже автор, пояснюючи далі принципи християнського вчення та твердячи, що ,,хибує лише практика, бракує діл, згідних з ученням Христа'', тому, мовляв, і ,,віра замулюється, мертвіє''.

Як бачимо Біллі Ґрагам відповідав би думкам автора про те, як треба проповідувати, найкраще. У всякому разі краще, ніж Ричард Вурмбранд. Цей останній бо говорить і пише якраз у дусі останнього листа Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого до УККА (див. ,,Свобода'' з 10.IX.77) та в дусі посланій Митрополита Мстислава, з поданням фактів комуністичного народовбивства у всіх частинах світу. Слухаючи Ґрагама, людина може стати кращою, а від того і людство. Слухаючи Вурмбранда, з людиною може статися те саме. Але перший говорить до деякої міри ,,взагалі'', відірвано від щоденної дійсности, зокрема політичної дійсности в тоталітарних державах, а другий — з фактами про мучеників та з закликами стати в їх обороні. Як ото і в наших церквах: ,,з трафаретними жалями та вболіваннями з приводу страждань Неньки-України'', хоч мені особисто не до збагнення, чому їх названо трафаретними. Мені бо здається, що вони аж ніяк не трафаретні, а щирі, від глибини серця навіть тоді, якщо ті жалі повторюються щонеділі в церкві. Та й де ж мені, вірянові, заспокоїти свої вболівання долею України, до кого за неї молитися, як не до Бога в церкві?

І Ґрагам, і Вурмбранд несуть слово Боже в народ, щоб якраз віра не замулювалась, не мертвіла. Так, Америка і весь вільний світ потребують, може, більше Ґрагама, але Україна, українці і справа майбутнього нашого поневоленого народу — таки Вурмбранда!

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРИГАДКА НА ЧАСІ

До редакції Українських видань Інституту для вивчення СССР

Я довідався, що після видання моєї монографії — ,,Жидівська автономія на Україні'' — виникли сумніви щодо уживання мною термінів ,,жид'' і ,,жидівський'', замість прийнятих в Совєтській Україні ,,еврей'' і ,,єврейський''.

З приводу цих сумнівів ствердҗую, що термін ,,жид'' є властивий українській мові, як теж іншим слов'янським мовам (наприклад, польська, чеська, білоруська), уживання його в згаданих мовах є природне і не має зневажливого характеру, як у мові російській. Уважаю, що в Совєтській Україні приписано уживати виключно слова ,,єврей'' зі святенництва, щоб не викликати у читачів, котрі звикли до образливого сенсу слова ,,жид'' у російській мові, запідозріння автора в антисемітизмі. Очевидно, ніхто з читачів моєї монографії не запідозрить в антисемітизмі її національно-жидівського автора.

І справді, я уживаю послідовно цієї термінології в моїх українських творах уже з 1918 року, коли я почав говорити й писати українською мовою. Так, уже моя перша більша праця в українській мові — ,,Листи жидівського соціял-демократа про Україну'', котру я видав у Відні в 1921 році, уживає виключно терміну ,,жид''.

Так само моя стаття про становище жидівства в СССР, надрукована в ч. 16 ,,Українського Збірника'' в Інституті для вивчення СССР в Мюнхені, уживає термінів ,,жид'', ,,жидівський'' і т. д. Взагалі, я засадничо ніколи не погодився б на уживання терміну ,,єврей'' у моїх українських працях, бо добачав би в тому святенництво і боягузтво.

Єрусалим, січень 1964.

Проф. Д-р Соломон Ґольдельман

ПРО МАНІФЕСТАЦІЮ В НЮ ЙОРКУ

Ще під враженням великої демонстрації в неділю 18-го вересня, в Ню Йорку, знов насуваються ті самі думки: чому ми знов повторяли ті помилки, про які говорилось і писалось давніше після подібних демонстрацій.

Хоч ця демонстрація була успішна як чисельно, так і щодо погоди, вона могла бути ще краща і ще більш ефективна.

Перш за все, чому стільки українців стояло уздовж 5-ої евені і приглядалось походові, замість активно включитись в нього? Нам потрібно було кожного з нас, щоб нас було якнайбільше в поході. Я певна, що нас могло бути два рази більше і нас повинно було бути далеко більше!

Друге, знов було замало летючок, які не роздавалось в стратегічних пунктах. Не потрібно давати летючок українцям, треба було, щоб студенти ішли здовж 5-ої евені і роздавали ці летючки виключно американцям, головно якнайбільше в околиці 42 вулиці.

Третє — це зауваження щодо самої програми в Браєнт Парку. Це я чула також від багатьох знайомих. Програма була задовга, забагато промовців говорило і тому багато людей відійшло. Через це під амбасаду пішло тільки коло 3,000 осіб з тих 20,000, які почали похід. Також на мою думку, треба брати на перекладчиків молодих людей, які володіють плавно англійською мовою і правильно її вимовляють.

На кінець хочу ще згадати, що потрібно багато більше транспарантів, які ясно виявили б ціль нашої демонстрації. Нас було багато, але тому, що бракувало транспарантів, не всі прохожі американці зрозуміли чому ми демонструємо.

Оксана Кузишин

УКРАЇНСЬКІ ,,ДУШІ'' Є...

Д-р Ю. Мовчан цікавий репортаж ,,Скандинавські враження'' (,,Свобода'' 10 і 13 вересня ц. р.) закінчує висловом жалю, що не розшукав у Стокгольмі будь-якої української ,,душі''. Питає, чи ж дійсно їх там нема?

Дозвольте сказати: українські душі в Стокгольмі є. І ,,душі'' щирі та гостинні. Існує Український Комітет — голова Кирило Гарбар, секретар — Богдан Залуга. Видають бюлетень ,,Скандинавські вісті''. На Різдво і Великдень збирається українська громада для спільного святкування. Скандинавська преса відзначує це щоразу на своїх шпальтах.

У 1974 р. ми, дві українки із ЗСА, написали до Українського Комітету листа, що приїдемо до Стокгольму. Нас, нічим не визначних осіб, зустрів на летовищі голова Комітету. Разом з секретарем два дні турботливо і сердечно опікувалися нами, познайомили з Стокгольмом і з побутом шведів. Їх гостинність зробила наше перебування у Стокгольмі дуже цікавим і приємним. Тому то прошу Вас — сповістіть читачам ,,Свободи'': українці в Стокгольмі є!

Г. Царинник

Юл. Мовчан

СКАНДИНАВСЬКІ ВРАЖІННЯ

Фінляндія — ,,орішок'', на якому Москва поламала зуби

I

Національний характер фінського народу можна було б охарактеризувати одним коротеньким словом — (сісу). Хоч точного перекладу цього фінського слова, здається, нема в жадній іншій мові, проте близькими до нього можуть бути такі поняття, як впертість, наполегливість, витривалість, твердість. Така властивість дала змогу цьому кількісно малому народові пережити не тільки тисячі років в умовах суворого північного клімату, але також сотні років спочатку шведської, а потім набагато тяжчої московської окупації.

Хоч Фінляндія має всього 130.119 кв. миль площі (трохи менша від Каліфорнії), але на її території міститься 30,000 острівців та аж 60,000 (шістдесят тисяч!) озер!

Тому то й назва ,,Фінляндія'' в перекладі означає ,,країна болот'', трясовин чи драговин. Самі ж фінляндці називають свою батьківщину на перший погляд досить загадково-містичним словом Суомі, хоч в дослівному перекладі воно звучить досить прозаїчно — Болото. (При цій нагоді пригадаємо, що слова ,,Москва'' в перекладі, здається, з монгольської мови також означає болото чи багно, проте, як бачимо, ні фінці, ні москалі зовсім байдужі до того, що їхні столиці названо ,,понижуючим'' словом).

Щоб краще зрозуміти ,,політичну психологію'' сучасних фінляндців, варто бодай кількома рядками згадати про їхнє минуле.

Після того, коли Швеція програла війну з Росією та Данією 1808 року, Фінляндія опинилася під окупацією Росії. Але на велике здивування тодішній російський цар Александер I видав для Фінляндії окрему конституцію, згідно з якою Фінляндії було дано значно кращі умови, ніж вона мала під Швецією. Поперше, протилежно до інших селян російської імперії, не виключаючи і російських мужиків, які страждали в ярмі рабської панщини, фінські селяни були вільними на своїй землі. Подруге, фінляндці були звільнені від зобов'язання платити податки Росії, звільнені від служби в царській армії, як також дістали право на широке внутрішнє самоурядування, включно зі своїми місцевими законами, судами, поліцією, школами та університетом у своїй рідній фінській мові. Крім того, окремим ,,указом'' з 1812 року, цар повернув Фінляндії її стародавню провінцію Виборг з її виходом до Балтійського моря, як також повернув багатий греко-православний манастир. Все це зробило царя Александра I в очах фінляндців ,,приятелем'' чи ,,другом'' Фінляндії на всі часи, і тому не дивно, чому при всій ненависті фінського народу до московських окупантів, в центрі столиці Гельсінки на майдані Сурторі й досі стоїть бронзовий пам'ятник Александрові I-му — єдиний пам'ятник московському достойникові за всі часи російської займанщини, який ще залишився в країні.

Але коли після смерти Александра I 1825 р. на трон ступив його син Микола I (або Палкін, як за його жорстокість його прозвано в історії) ситуація почала радикально погіршуватися. Фінляндці почали платити Росії податки, їх зобов'язали йти на службу до царського війська і їх автономні права стали обмежувати до мінімуму. А коли наприкінці минулого століття генерал-губернатором Фінляндії призначено генерала Бобрікова, в країні розпочалися шалені спроби русифікації: всім урядовцям по всіх установах наказано ,,разгаварівать только па русскі''. Навіть дітей в школах змушено вивчати московську мову аж сім років. Населення почало протестувати, до царя слано петиції щодо припинення розгулу московських наставників, але нічого не допомагало. Цар відмовився прийняти для розмови навіть групу видатних фінляндських вчених та мистців, які прибули зі скаргою на нестерпні умови життя в їхній країні.

Ненависть народу до Бобрікова була настільки велика, що він опинився в повній ізоляції: ніхто з фінляндців не хотів бачити його або будь-кого іншого з царських наставників у своєму домі. Нарешті, одного гарного червневого дня 1904 року, скромний і соромливий службовець за іменем Євген Шауман пострілом з револьвера вбиває на вулиці Гельсінок царського сатрапа і ката фінляндського народу — Бобрікова, одночасно, аби живим не попасти катам у лапи, пустивши одну кулю собі в лоб. В його кишені було знайдено листа, адресованого до царя Миколи II, в якому він пише, що за допомогою вбивства генерал-губернатора Бобрікова він, Шауман, сподівається, що може аж тепер, нарешті, цар довідається про ті утиски й знущання, яких зазнає фінляндський народ під російською окупацією і про які цар або не знає, або знає дуже мало. На скромній гранітній плиті в містечку Порво, під якою лежать тлінні останки цього фінського патріота, читаємо (звичайно фінською мовою): ,,Євген Шауман, помер 16-го червня 1904 р''. (Іронією історії є те, що саме тут, у Порво, цар Александер I був підписав свій ,,указ'' про вищезгадувану фінляндську конституцію 1808 року).

І ось, непомітно припливаємо до пристані в Гельсінкі, яка вважається найкращою пристанню північної Европи. В очі кидається панорама руїн фортеці Суоментліна, побудованої в ХУ столітті. Фортеця довгі роки служила бастіоном, який охороняв Гельсінкі і Фінляндію від нападу ворогів.

З пристані можна бачити панораму міста — блискучу під час ранішньої соняшної погоди. Пройшовши понад водою, опиняємося на знаному Гельсінкському базарі. Чого тут тільки нема! І свіжа риба, і ягоди всіх ґатунків, і гриби всіх кольорів та величини, і яблука та сливи...

(Продовження буде)

Школа Українознавства при православному катедральному соборі св. Володимира в Чікаґо

День 11-го червня залишився для одинадцяти учнів, днем завершення і радости, з якою вони прийшли поділитись востаннє, як учні цієї школи зі своїми батьками, учителями і друзями.

Багато знання і любови до рідного краю передано учням протягом 10-ти років, і після інтенсивної підготови в останній рік абсольвенти приступили до іспитів зрілости. Іспитова комісія в складі: о. протопр. Ф. Білецького — духовного опікуна школи, проф. М. Семчишина — голови Іспитової комісії, Олександри Д. Кочман — директора, Олексія Коновала, Н. Скорин та О. Семчишин — викладачів, вислухала усіх ґрадуантів із зацікавленням, а зокрема було їй приємно почути відповіді тих учнів, які не тільки добре знали матеріял, але й відповідали доброю українською мовою.

Закінчення шкільного року почалося молебнем, що його відправив о. протопр. Ф. Білецький. Відтак у шкільній авдиторії відбулася святкова імпреза. Програму свята відкрив голова Батьківського комітету Андрій Соколовський. Програмою провадила п-ні Дора Пошиваник. У мистецькій частині виступали: передшкілля та перша кляса; два народні танці виконали учениці 6-ої кляси — Катя Волковець, Таїса і Тамара Коломийці; Ірця Соколовська, учениця 7-ої кл. продеклямувала вірш Надії Скорин „Над Дунаєм''; на фортепіяні „Фантазію'' Шумана відіграв матурант Марко Литваківський. На закінчення мистецької частини шкільний хор під керівництвом Оксани Ференц відспівав низку пісень. Після мистецької частини вчителі роздали своїм найкращим учням похвальні грамоти.

Другу частину програми присвячено матурантам. Із привітами і цікавими промовами виступали: освітній референт Ілля Матулко; проф. М. Семчишин; від Золотого Хреста — п-ні Наталія Іванів, яка подарувала школі книжку „Незабутня Ольга Басараб''; директор школи Олександра Коман подякувала усім за співпрацю і звернула особливу увагу на вартість шкіл українознавства, підкреслюючи потенціял учнів, які закінчують школу матуральними іспитами. Після промов абсольвентка Ляля Кочман прочитала прощальне слово від усієї кляси, в якому між іншим сказала, що: „Прикро нам за наших колишніх товаришів, які залишили школу, не здавши матури, бо вони не можуть поділитися з нами сьогодні почуттям досягнення!''

І так, Орися Завертайло, Ліда Ковена, Галя Корчак, Катя Косик, Ляля Кочман, Володимир Кушнір, Марко Литваківський, Марта Марчук, Катя Смоляк, Петро Циганюк і Лариса Яскевич, вбрані в українські вишивані одяги, підходили до о. Білецького, який обдарував їх Новим Заповітом, та директора школи і вчителів, отримуючи окрім матурального диплому, табльо, альбом українських гетьманів, американську посвідку та „Наша Школа'' — газетку-хроніку нашої школи.

Після нагород ґрадуантів-відмінників: Галі Корчак, Лялі Кочман, Марти Марчук і Лариси Яскевич, зі словом виступила п-ні Гелен Олек — голова чікаґської округи УНСоюзу і обдарувавши відмінників чеками в сумі по 25.00 долярів від УНСоюзу, закликала ніколи не покидати української церкви.

Абсольвентка Лариса Яскевич вручила від матурантів китицю рожевих троянд директорові і вчительці їхньої кляси Олександрі Кочман.

На закінчення о. протопр. Ф. Білецький сказав декілька повчальних слів, побажавши всім приємних вакацій, а ґрадуантам щасливого майбутнього.

Школа св. Володимира керується програмою навчання Головної Шкільної Ради Консисторії УПЦ, як також постійно шукає за пристосуванням нових засобів для покращання сприймання учнями українознавчих предметів. Школу також уважаємо як місце, де молоде покоління привчається входити в життя нашої громади. Для цього школа влаштовує і бере участь у різних імпрезах цікавих для молоді, з них нагадаємо декілька: шкільний хор брав участь в програмі 60-річчя парафії св. Володимира; школа брала участь в Днях Українського Шкільництва, організатором яких була Рада Українського Шкільництва при УККА в Чікаґо; в святі Андрія під опікою учительки мгр Марійки Гаврилюк; школа теж влаштувала перший шкільний ярмарок, шкільну ялинку, День Соборности і Самостійности відсвяткували разом зі школою „Учительської Громади''; влаштували свято Шевченка та взяли участь в програмі на парафіяльному святі Матері; влаштували „Весняну Забаву'', на якій були представлені матуранти, як також відбувся виграш мистецьких творів мистців Андрія Коваленка, Анатолія Коламийця і Олександри Кочман, які подарували свої твори на потреби школи. Під проводом учителя інж. Олексія Коновала школа їздила на одноденну прогулянку до Ґаліна, Ілл., та брала участь в Українських Днях Чікаґо. 4-го червня, після усних матуральних іспитів, у парафіяльній авдиторії відбулася зустріч в честь матуристів з участю о. протопр. Ф. Білецького, вчителів, членів Батьківського комітету та батьків матуристів, які приготували обід. Під час цієї небуденної імпрези панувала приємна, товариська атмосфера, зокрема, коли після декількох коротких промов о. Білецького, проф. М. Семлишина, д-ра В. Марчука, п-ні П. Завертайло та п-ні О. Д. Кочман, учні висловили свою подяку своїм учителям, передавши їм подарунки.

1976/77 шкільний рік був активним у нашій школі, завдяки рядові відданих батьків. Надіємося, що і в майбутньому наша школа займатиме ряди кращих шкіл українознавства.

Н. Н.

„Чорний гумор Вальдгайма"

Колись в Одесі про людей, які визначалися уживанням кепських або нерозумних дотепів, говорилося: „остряк (гуморист) — самоучка''. Цей вислів з Одеського „босяцького'' жаргону мимоволі приходить на думку з приводу відомости, що генеральний секретар ООН, перебуваючи в Москві, вручив тов. Брежнєву „золоту медаль миру Об'єднаних Націй''. В даному випадкові, вислів „остряк-самоучка'' треба застосувати не до Брежнєва, а до Вальдгайма, генерального секретаря інституцій, що мала б вершити долею світу.

Французька газета „Паризький Щоденник'', називає це потягнення „чорним гумором Вальдгайма'' і пише з приводу цього урочистого відзначення людини, на руках якої стільки людської крови, так влучно, що не можна стриматися, щоб не навести відповідної цитати із згаданої газети, а саме:

„Забезпечив безпеку Чехо-Словаччини — дякуємо, пане Брежнєв. Забезпечив безпеку і духове здоров'я народів СССР проти кепськодумаючих, запроторюючи ці народи в психіятричні клініки - дякуємо, пане Брежнєв. Забезпечив безпеку в Німеччині, побудувавши берлінський мур — дякуємо, пане Брежнєв. Забезпечив безпеку всього населення, засилаючи його до концтаборів — дякуємо, пане Брежнєв. Забезпечив світовий мир, сильно озброюючи десятки африканських і інших держав — дякуємо, пане Брежнєв. Спричинився одночасно до забезпечення світового миру побудовою найпотужнішого воєнного арсеналу, що його ніколи не було в людській пам'яті — дякуємо, пане Брежнєв. Щоб подякувати Вальдгаймові за вручення йому гарної медалі, Брежнєв безсумніву мав бажання зі свого боку вручити генеральному секретареві Об'єднаних Націй медаль чорного гумору''.

Нам видається, що до цього саркастичного коментаря французької газети нічого не треба додавати...

М. П.

Р. Бейтман...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

яку він репрезентував в стейтовій леґіслятурі, існує сильна українська громада, яка бере активну участь в житті округи і представляє собою „знаменитих громадян", сенатор Бейтман заявив, що обізнаний зі стремліннями і бажаннями свободолюбних українців", додаючи, що про українців його часто інформує республіканська конґресменка з Ню Джерзі, Міллісент Фенвик.

Щодо проблем, які стосуються стейту Ню Джерзі в загальному, Р. Бейтман наголошував потребу привернути економічну стабільність стейтові, заохочувати різні фірми та підприємства залишатися в стейті або повернутися до Ню Джерзі, підкреслив конечність зменшити високий рівень безробіття, зменшити видатки уряду та, замість дотеперішнього стейтового податку на заробітки, встановити інші способи, якими стейтовий уряд одержував би потрібні фонди. Наголосив теж потребу посилити боротьбу із всезростаючою злочинністю.

Бейтман сказав, що як виграє вибори в листопаді, то не плянує створювати посту „дорадника для етнічних справ", як це зробив колишній президент Джералд Форд, коли призначив на такий пост д-ра Мирона Куропася, але заохочуватиме представників етнічних груп брати активну участь в політичному житті стейту, як теж призначуватиме членів цих груп на урядові пости, та як губернатор завжди старатиметься мати якнайтісніші контакти з усіми етнічними групами.

Щодо ролі, яку він, як губернатор, міг би відіграти в обороні національних і загальнолюдських прав в Україні, Бейтман, зазначуючи, що губернатор стейту не має великих впливів на міжнародну політику, все одно заявив, що включить свій голос до голосів таких осіб, як конґресменка Фенвик, щоб були додержані постанови Гельсінкської конференції та інших міжнародних договорів.

Під час спеціяльної пресової конференції, в якій брали участь члени Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу, редактори „Свободи" та „Українського Тижневика", як теж кілька кореспондентів нюджерських газет, Бейтман заявив, що як стане губернатором, то напевно проголосить 22-го січня Днем Української Незалежности. Він теж ще раз підкреслив, що включить свій голос в оборону людських і національних прав в Україні.

Щодо призначення фондів на потреби окремих етнічних груп, то Бейтман одверто заявив, що не може тепер давати жадних обіцянок, бо загальний економічний стан стейту „дуже поганий", але підкреслив, що встановить програми, які сприяли б збереженню і відновленню етнічних дільниць міст Ню Джерзі.

Він дальше заявив, що не передбачає можливости фінансової допомоги для приватних парафіяльних шкіл з уваги на конституційні перепони, які стосуються сепарації уряду і релігії, як теж не передбачує податкових полегш для батьків, які посилають своїх дітей до тих парафіяльних шкіл. Проте, він вважає, що приватні парафіяльні школи могтимуть користати з інших послуг, як транспортація учнів, медична опіка, безплатні полуденки тощо. Щодо суботніх Шкіл Українознавства, Бейтман підтримає пропозицію, щоб ці школи одержали акредитацію.

„ХОЛОДОМ, ГОЛОДОМ"...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

застрики. Примістився у сільській гостинниці міського типу з оплатою не по моїй кишені, — 1,56 карб. за добу. Я, звичайно, на таку розкіш собі не дозволив би, але через обставини змушений — під плотом в такий мороз не будеш. Можливо знайшов би притулок десь у господарів, коли б мій вирок не став відомий місцевому населенню і держати такого страшного злочинця, та ще під наглядом, ніхто не хоче.

Рекомендують, щоб жінка посилала мені гроші і так утримувала мене в засланні. Перелічую: дружина на пенсії, син служить в Радянській армії, донька ж ходить до школи — хто ж і які гроші може мені давати на утримання?

3 березня ц. р. на основі постанови Кучінської наглядної комісії від 22 лютого 1977 року наді мною „установлено нагляд" і від години 8-ої вечора до 8 ранку держать бездомного під домашнім арештом... Ця постанова складена на основі характеристики Бєлова (?), в якого я був декілька місяців перед звільненням. Ось як мене вихваляє: покарання, 13. 11. 72 року — „без дозволу ходив до чужого бараку" — попереджено, 1974 року „вчинив шість злісних відмов від виходу на роботу" — попереджено... Ці порушення вважають за систематичні і злісні порушення режиму. Далі: „Жив в добрих стосунках з спів'язнями, явноворожими до існуючого ладу. Відємно впливав на молодих в'язнів. Вважає себе невинним і постійно жаліється. Має націоналістичні переконання. Злочину за собою не визнав і не став на шлях виправлення".

На основі словесної демагогії мене позбавили можливостей навіть ходити в радянське кіно, концерти, слухати лекції тощо, бо початок їх, як правило о 21-ій годині, а не о 20-ій. Сиджу під домашнім арештом. Газет, журналів, професійної літератури добути не можу: їх не продають, бо холодно і кіоски зачинені. Одним словом перевиховування політичного злочинця йде точно (тільки в протилежному напрямку) за програмою партії...

Висилаю Вам на пам'ять і згадку свою знімку. Прошу не лякатися — я не такий страшний, як тут намальовано. Зробив знімки 17 лютого 1977 року після виходу з лікарні. Думаю, що на перший раз достатньо.

Кланяюсь! Щире вітання батькам та друзям. До побачення!

Село, райцентр Бачкар
12 лютого 1977

Богдан Чуйко

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ

БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Округи УНС...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

формував про перебіг Всеукраїнської маніфестації в обороні прав України в Ню Йорку в неділю, 18-го вересня, та про відвідини д-ра Михайла Штерна в Канцелярії УНСоюзу. Говорячи про працю Округи, він висловив признання Відділам, які вже придбали понад 50 нових членів, а між ними спеціяльно згадав секретарів 89-го Відділу Павла Прокопенка, який вже має придбаних 15 членів, Володимира Гавриляка з 316-го Відділу, який придбав вже 14 членів, і Теодора Кубарича з 217-го Відділу, який вже придбав 10 членів. По обговоренні загальних союзових справ, Степан Гавриш перевів короткий вишкільний семінар — секретарський курс, інформуючи на прикладах, як організувати нових членів, які кляси забезпечення рекомендувати проспектам.

Після доповіді і семінара присутні союзовці ставили запити, в яких заторкнули: нові кляси забезпечення, видавництво „Свободу", Українську Будівлю, Канадську Канцелярію, справу українських дисидентів, допомогу членам Союзу в Джонставні, Па. і акцію в обороні прав людини, яка відбулася в Вашінґтоні в травні коштом УНСоюзу та в якій взяло участь багато сенаторів і конґресменів. Учасниками дискусії були: Василь Попович, Павло Прокопенко, Василь Шпиця, пані Нуся Филип, Петро Лещишин, Петро Дзюба, пані Марія Сверида, Теодор Кубарич, М. Лилак, Василь Гузар і Михайло Малинівський.

У висліді нарад голова Округи Василь Гузар, реасумуючи перебіг нарад, в імені усіх зібраних запевнив Степана Гавриша, що доложить усіх зусиль для виконання квоти передконвенційного року. Подяку присутнім за участь в нарадах голова Округи закінчив наради, а відтак запросив до спільної перекуски, під час якої продовжувано розмови на союзові і громадські теми.

В неділю, 25-го вересня в пополудневих годинах, відбулися організаційні наради з такою самою програмою в Боффало, в яких взяло участь 14 осіб. Наради відкрив і ними проводив голова Округи Роман Конотопський, а обов'язки секретаря сповняв мґр Іван Гаврилюк. Відкривши наради і привітавши присутніх, голова Роман Конотопський заторкнув діяльність і працю Округи за останніх вісім місяців, при чому вказав на позитивну працю деяких Відділів, як також говорив і про Відділи інертні. Відтак він запросив до слова Степана Гавриша, головного організатора, який у своїй промові заторкнув всі ділянки Союзової праці, а на закінчення дав поради як організувати членів, які кляси забезпечення рекомендувати проспектам, а також інформував про нові кляси забезпечення, які вводить УНСоюз.

Після доповіді С. Гавриша відбулася дискусія у якій заторкнено ряд важливих союзових справ. Дискутанти говорили про місцеві проблеми, а головно наголошували страх перед безробіттям, яке заповідається у зв'язку з ліквідацією деяких місцевих підприємств-фабрик.

Голова Округи Роман Конотопський представив зібраним плян дальшої праці Округи, звертаючи увагу на виконання організаційної квоти в передконвенційному році. Він запропонував, щоб відбути в кількох місяцях, головно на периферіях міста курси-семінари для урядовців поодиноких Відділових управ. Він також закликав, щоб всі члени управ співпрацювали з секретарями, а в управах, де нема співпраці, пропонував вибирати таких осіб, які допомагали б у нелегкій праці Відділових секретарів. Голова Округи звернув увагу і на це, що деякі голови і касири поодиноких Відділів не беруть участи в ширших нарадах Окружного Комітету, коли приїжджають представники Головного Уряду. Відтак він запропонував відбути заходом Окружного Комітету бенкет для вшанування заслужених піонерів, що довгими роками були будівничими УНСоюзу. Присутні представники Відділів з задоволенням прийняли запропонований головою Округи плян дальшої праці і винесли ухвалу, щоб голова з поширеним Комітетом перевів подані пляни в життя.

Закінчуючи наради, голова Округи подякував всім за участь і довір'я, а головного організатора запевнив, що до кінця передконвенційного року Округа виконає свою квоту, як також в Окрузі не буде ні одного Відділу, який не придбав би нових членів. Наради закінчено перекускою.

БАГАТОКУЛЬТУРНІСТЬ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

заіки. Після нього промовляв проф. Богдан Боцюрків на тему „Багатокультурність і відповідь українсько-канадської громади". Він схвалив діяльність сенатора Юзика та деяких діячів Союзу Українських Студентів Канади, але вважав, що діяльність Комітету Українців Канади надто слаба щоб бути ефективним впливовим чинником.

Промовцем на бенкеті в суботу вечером був д-р Кіт Спайсер, журналіст, працівник радіо і колишній комісар урядових мов. Він розглянув політику двомовности федерального уряду, намітив її недоліки та передбачив, що в найближчих трьох роках відносини між федеральним і квебекським урядами будуть трудними. Він також висловив думку, що такі етнічні групи, як українці, повинні тісно співпрацювати з франкоканадцями, зокрема в західній Канаді.

В неділю, 11 вересня, проф. Володимир Тарнопольський доповідав на тему „Багатокультурна Канада: Засадничі питання". У своїй доповіді він заторкнув багато справ, але звернув окрему увагу на те, що в багатокультурній Канаді мусить бути кращий доступ до найбільш побажаних посад для всіх канадців. Проф. Манолій Лупул відчитав статтю п. з. „Альтернативи перед Канадою в часах політичної кризи і наслідки для багатокультурности". У своїй доповіді він відкинув і сепаратизм і „лібералізм Трюдо", як альтернативи, і запропонував нове поняття — „обласний федералізм, вживаючи українські двомовні школи як приклад, як ця система виглядала б у справах мови й культури.

Конференція закінчилася груповою дискусією на тему „Багатокультурність і сеператизм: У пошуках за українським узгодженням". Дискутантами були професори Б. Боцюрків, І. Мигул, Р. Сербин, В. Тарнопольський та мґр Р. Петришин. Дискутанти погодилися на трьох точках: Українці в Канаді повинні підтримувати права французів у Квебеку на самовизначення у федеральних рамцях; потрібна дальша дискусія на тему сепаратизму у відношенні до багатокультурности; і щоб багатокультурність вижила, треба участи й піддержки українських канадців з усіх прошарків суспільства.

Предсідниками сесій конференції були мґр Б. Кравченко, (Відділ політичних наук) та д-р І. Лисяк-Рудницький (Відділ історичних наук Альбертського Університету); перший є дослідником, а другий є ад'юнкт-директором Канадського Інституту Українських Студій. Д-ра Кіта Спайсера представив сенатор Павло Юзик.

Після кожної доповіді віддлено годину на питання та дискусію. Серед 150-ти учасників сесії у суботу й неділю були гості з цілої Канади.

У близькій майбутності Інститут видасть наукові записки конференції.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!

Пам'яті Павла Демидовича Калиновського, майора Армії УНР

св. п. Павло Демидович Калиновський

Із св. п. майором Павлом Калиновським доля нав звела у Варшаві, де проживало немало українських вищих старшин, підстаршин, а то й козаків, які безмірно тужили за рідними, за рідною землею. До них належав і св. п. майор Павло Калиновський.

Та ось 4-го вересня мине чотири роки від часу його відходу, а я так спізнено пишу цей некролог. Та, на жаль наші дороги в Америці розійшлися і дані про Покійного не так легко було дістати.

Покійний Павло Демидович Калиновський народився в родині о. Демида Калиновського і його дружини Ірини зі священичого роду Коломацьких, в селі Ставишівка на Київщині. Юнацькі роки провів у повітовому місті Сквира, де тоді його батько був благочинним (деканом).

Молодий юнак мріяв про медицину або військову кар'єру, а батьки хотіли бачити його священиком, то й віддали його до Духовної Семінарії в Києві. По закінченні Семінарії, він один рік учителював, опісля вступив до військової школи в Іркутську, а закінчивши її служив у Владивостоці та Харбіні. Під час Першої світової війни воював на галицько-волинському фронті Олика-Броди. З вибухом революції, разом із групою старшин він перейшов на службу до Української Армії. Тут на протязі кількох місяців учив в Юнацькій Школі Старшин.

Учасник Зимового Першого Походу, як багато інших учасників, чудом вийшов з нього, перeживши черевний та поворотний тиф у шпиталі в Старо-Константинові, де не було ані відповідних ліків, ані медичної обслуги. За участь у Першому Зимовому Поході, Орденська Рада Залізного Хреста нагородила його Орденом Лицаря Залізного Хреста. Крім того нагороджено його хрестом Симона Петлюри та Хрестом учасника Української Визвольної Боротьби.

По нашій програній, на першій еміграції, св. п. Павло Калиновський проживав у Варшаві. Під час Другої світової війни був деякий час господарським референтом Українського Допомогового Комітету й тут ніс допомогу потребуючим українським громадянам.

Як я вже згадав, св. п. П. Калиновський належав до тих, що неймовірно тужили за рідним краєм. У 1942 р. він дістається таки в Україну, одначе до рідного села, до якого було ще 30 км., не дійшов, бо на перешкоді станули горди червоних партизанів. У містечку Попельня він став навколішки, цілуючи рідну землю!

Повернувшись до Варшави, 23-го жовтня 1943 р., він одружився з Оксаною Саліковською, батько якої Олександер Хомич Саліковський, був свого часу міністром внутрішніх справ у Кам'янці-Подільському, заслужений діяч, співробітник „Української Жизні" у Москві й головний редактор „Української Трибуни" у Варшаві та його дружини Ніни Олександрівної зі Скотецьких, що була засновницею і довголітньою головою Союзу Українок Емігранток у Варшаві, де й померла в 1942 р. Сина Гліба Саліковського, здібного журналіста, гестапо замордувало в 1941 р. в тюрмі в Люблині.

У 1944 р. під час повстання у Варшаві, подружжя Калиновських покидає місто, якийсь час затримуючись в Кракові, а в 1945 р. опиняється у Німеччині в містечку Сульцбах - Розенберґу, в якому народилися їм дві доні-близнята Ірина та Ніна, названі у пам'ять їхніх бабусь.

19-го серпня 1949 р. у сам день Преображення Господнього, Калиновські покидають Німеччину, вирушаючи до ЗСА. Тут у Джорджії перших два місяці прийшлося жити в дуже важких обставинах. У грудні 1949 р. вони переїхали напостійно до Балтимору, де св. п. П. Калиновський прожив до смерти. Головною ціллю і журбою батьків було виховати доньок і дати їм високу освіту, що при Божій допомозі вдалося їм доконати. Доня Ірина Кирилов закінчила Балтиморську Академію Мистецтва з успіхом „кум лявде", з дипломом бакаляра мистецтва. Ніна Банг закінчила Мекгілл університет у Монтреалі з дипломом бакаляра гуманістичних наук з чужих мов: російської, англійської та французької, а потім студіювала в Ню Йорку в Колюмбійському університеті, що його закінчила з титулом маґістра бібліотечних наук. Обидві доні ще за життя батька повиходили заміж, Ірина за Миколу Кирилова, свого колеґу по фаху, талановитого графіка, а Ніна за Герберта Бангса — архітекта. Дочекався Павло Демидович і однієї внучки — Мартусі, яку безмежно любив.

28-го серпня 1973 року бл. п. П. Калиновський перейшов дуже скомпліковану операцію і після неї, пролежавши непритомним цілий тиждень, 4-го вересня 1973 р. помер, осиротивши опечалену дружину Оксану та доньок із зятями та внучкою. Похорон Покійного, що його очолив Владика Митрополит Мстислав, відбувся у Бавнд -Бруку. Владика Митрополит теплими словами прощав Покійного та підтримував на дусі зажурену вдову та доньок. Над могилою прощали Павла Демидовича його побратими комбатанти, ген. хор. Аркадій Валійський, заступник голови Військового Ресорту Вик. Органу УНРади, ген. пор. Петро Самутин від Головної Управи ОБВУА і від місцевого балтиморського Відділу, якого св. п. П. Калиновський був довгі роки головою, а до кінця життя незмінним головою Контрольної комісії.

Нині на могилі Покійного майора Павла Калиновського стоїть гарний мурований хрест, проєкту Олександра Тимошенка, прикрашений його улюбленим Залізним Хрестом з написом роботи друга Покійного маестра Петра Мегика, а ніжна берізка у стіп його могили буде навсе нагадувати йому своїм шелестом далекий рідний край, за яким так безмежно тужив, за волю якого боровся, на жаль її не діждавшись.

Петро Ямняк

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, в нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

ТАРЗАН, Ч. 7828. Цікава розмова

Почули твій заклик про допомогу — Що сталося?

Заки ви прибули на допомогу, то мене давно міг вже з'їсти крокодил!!!

Ми прибули так швидко, як тільки змогли!... Як ти врятувалася?...

Незнаний мені мужчина раптом приплив невідомо звідкіля і заатакував плазуна!!

Де він тепер?

Крокодил потягнув його під воду... Для нього це навіть краще, бо ми все одно мусіли б його вбити!